

Elatusapu vuoroasumistilanteessa

Työryhmän ehdotus

Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2023:7

Elatusapu vuoroasumistilanteessa

Työryhmän ehdotus

Elatusapu vuoroasumistilanteessa -työryhmä

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Oikeusministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-400-370-4

ISSN pdf: 2490-0990

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Elatusapu vuoroasumistilanteessa Työryhmän ehdotus

Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2023:7

Julkaisija

Oikeusministeriö

**Yhteisötekijä
Kieli**Elatusapu vuoroasumistilanteessa -työryhmä
Suomi**Teema**Selvityksiä
ja ohjeita**Sivumäärä**

30

Tiivistelmä

Oikeusministeriön asettama työryhmä on valmistellut ehdotuksen vuoroasuvan lapsen elatusavun määrittämisessä huomioon otettavista näkökohdista. Ehdotetulla ohjeella täydennettäisiin vuonna 2007 julkaistua ohjetta lapsen elatusavun suuruuden arvioimiseksi (OM 2007:2).

Lapsen elatuksesta annetun lain mukaan kumpikin vanhempi vastaa lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Vuoroasumistilanteessa elatusapua maksava vanhempi voi olla kumpi tahansa vanhemmista.

Työryhmän ehdotuksen mukaan vuoden 2007 ohjeessa tarkoitetut lapsen yleiset ja erityiset kulut eli lapsen elatuksen tarve jaetaan vuoroasuvan lapsen elatusapua koskevassa laskelmassa molemmille vanhemmille.

Lapsen erityisiin kustannuksiin sisällytettäisiin vuoroasumistilanteessa lapsen osuus kummankin vanhemman asumiskuluista. Lapsen osuus olisi kuitenkin vain puolet vuoden 2007 ohjeessa osoitetuista prosentiosuuksista. Muut lapsen erityiset kustannukset jaettaisiin kummallekin vanhemmalle sen mukaan, kumpi tosiasiallisesti vastaa kuluista. Lapsilisiä vähennettäisiin lapsesta aiheutuvista kuluista samalla tavoin kuin vuoden 2007 ohjeessa esitetään.

Vanhempien elatuskykyä laskettaessa otettaisiin huomioon molemmilta vanhemmilta kohtuulliset asumiskulut, jossa on huomioitu lapsen aiheuttama tilan tarve.

Lapsesta aiheutuvien kulujen ja vanhempien elatuskykyä koskevien laskelmien jälkeen kustannusten jakautumista oikaistaisiin tarvittaessa elatusapuna maksettavalla määrällä, jotta vanhempien elatuskykyjen mukainen osuus kustannusvastuusta toteutuisi. Vuoden 2007 ohjeessa tarkoitettua luonapitovähennystä ei vuoroasumistilanteessa tehtäisi, koska yleiset kustannukset jaetaan molemmille vanhemmille.

Laskelmien lopuksi tulisi vielä arvioida, onko lopputulos kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen kohtuullinen. Vuoroasuvan lapsen elatukseen vaikuttavat seikat ovat moninaisia, joten elatusavun määrittäminen on näissä tilanteissa korostetun tapauskohtaista.

Asiasanat

elatus, elatusapu, vuoroasuminen, elatustuki

ISBN PDF

978-952-400-370-4

Asianumero

VN/14930/2022

ISSN PDF

2490-0990

Hankenumero

OM035:00/2022

Julkaisun osoite<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-xxx-xxx-x>

Underhållsbidrag vid växelvis boende Arbetsgruppens förslag

Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2023:7		Tema	Utredningar och anvisningar
Utgivare	Justitieministeriet		
Utarbetad av	Arbetsgruppen Underhållsbidrag vid växelvis boende		
Språk	Finska	Sidantal	30

Referat

Justitieministeriets arbetsgrupp har kommit med förslag till synpunkter som ska bli beaktade när man bedömer storleken på underhållsbidrag till barn som bor växelvis hos båda föräldrarna. Den föreslagna anvisningen kompletterar anvisningen för bedömning av storleken på underhållsbidrag till barn 2007 (OM 2007:2).

Enligt lagen om underhåll för barn svarar föräldrarna efter sin förmåga för barnets underhåll. Vid växelvist boende kan vilken förälder som helst vara den förälder som betalar underhållsbidraget.

Enligt arbetsgruppens förslag ska de allmänna och särskilda kostnader, det vill säga behovet av underhåll för barnet, som avses i anvisningen 2007 delas upp mellan båda föräldrarna när man beräknar storleken på underhållsbidrag till barn i växelvis boende.

Barnets särskilda kostnader omfattar barnets andel av båda föräldrarnas boendekostnader. Barnets andel är dock endast hälften av de procentandelar som ingår i anvisningen 2007. Barnets övriga särskilda kostnader fördelas mellan föräldrarna beroende på vem av föräldrarna i praktiken står för kostnaderna. Barnbidraget ska dras av från kostnaderna för barnet enligt anvisningen 2007.

Vid bedömningen av föräldrarnas underhållsförmåga beaktas vardera föräldrarnas skäliga boendekostnader med tanke på barnets behov av utrymme.

Efter beräkningen av barnets kostnader och bedömningen av föräldrarnas underhållsförmåga korrigeras fördelningen av kostnaderna vid behov med ett belopp som betalas i form av underhållsbidrag enligt föräldrarnas andel av kostnadsansvaret som bestäms utifrån deras underhållsförmåga. När det gäller växelvis boende görs inget umgängesavdrag enligt anvisningen 2007 eftersom de allmänna kostnaderna fördelas mellan båda föräldrarna.

Till sist ska det bedömas om slutresultatet är rimligt med tanke på alla relevanta faktorer. Det finns många olika faktorer som inverkar på underhållet för ett barn som bor hos båda föräldrarna, och därför är bedömningen av underhållsbidragets storlek synnerligen fallspecifikt.

Nyckelord underhåll, underhållsbidrag, växelvis boende, underhållsstöd

ISBN PDF 978-952-400-370-4
Ärendenummer VN/14930/2022

ISSN PDF 2490-0990
Projektnummer OM035:00/2022

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-xxx-xxx-x>

Child support in situations involving shared residence Working group proposal

---

Publications of the Ministry of Justice, Reports and guidelines 2023:7	Subject	Reports and guidelines
Publisher	Ministry of Justice, Finland	
Group author	Working group on child support in situations involving shared residence	
Language	Finnish	Pages 30

Abstract

A working group appointed by the Ministry of Justice has prepared a proposal on the aspects to be taken into account when determining the child support for children with shared parenting, in other words, with shared residence. The proposed guidelines would complement the 2007 instructions for assessing the amount of child support (OM 2007:2).

According to the Child Maintenance Act, both parents are responsible for the maintenance of the child according to their abilities. In shared residence situations, the parent paying child support may be either of the parents.

According to the working group's proposal, the general and special expenses of the child referred to in the 2007 instructions, i.e. the child's need for maintenance, are divided between both parents in the calculation concerning the maintenance of a child with shared residence.

In situations involving shared residence, the child's share of the housing costs of both parents would be included in the special costs of the child. However, the share of the child would be only half of the percentages referred to in the 2007 instructions. The other special costs of the child would be divided between the parents according to who actually is responsible for the costs. Child benefit would be deducted from the costs incurred by the child in the same way as shown in the 2007 instructions.

When calculating the parents' maintenance capacity, reasonable housing costs would be taken into account from both parents with attention paid to the child's need for space.

After the costs incurred by the child and calculations of the parents' maintenance capacity, the division of costs would be adjusted by the amount paid as child support, if necessary, in order to realise the share of the cost liability in accordance with the parents' maintenance abilities. The parenting time deduction referred to in the 2007 instructions would not be made in situations involving shared residence, as the general costs would be shared between both parents.

At the end of the calculations, it should be assessed whether the end result is reasonable considering all relevant factors. As the circumstances affecting the maintenance of a child with shared parenting are diverse, the child support must be determined case by case particularly in these situations.

Keywords maintenance, child support, shared residence, child maintenance allowance

---

ISBN PDF 978-952-400-370-4

Reference number VN/14930/2022

ISSN PDF 2490-0990

Project number OM035:00/2022

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-xxx-xxx-x>

Sisältö

	Oikeusministeriölle	7
1	Täydentävän ohjeistuksen tausta ja tavoitteet	9
2	Vuoroasuminen ja elatusavun määräytymisen lähtökohdat	11
	2.1 Vuoroasumisen määritelmästä ja merkityksestä	11
	2.2 Elatusavun määräytymisestä vuoroasumistilanteessa	12
3	Vuoden 2007 elatusapuohjeen soveltaminen vuoroasumistilanteessa	13
	3.1 Aluksi	13
	3.2 Lapsen elatuksen tarpeen arvioiminen.....	13
	3.2.1 Yleiset kustannukset	13
	3.2.2 Lapsen osuus asumiskustannuksista ja muut erityiset kustannukset	14
	3.2.3 Lapsilisä	15
	3.3 Vanhempien elatuskyvyn arvioiminen	16
	3.3.1 Asumiskulut.....	16
	3.3.2 Vanhemman muu elatusvastuu	17
	3.3.3 Lapsen kuljettamisesta aiheutuvat matkakustannukset.....	18
4	Viimekätinen kohtuullisuusarviointi	19
5	Merkintä elatustukea varten	20
6	Vuoroasuvan lapsen elatukseen liittyvä laskelma	22
7	Esimerkkejä	24

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö asetti 3. kesäkuuta 2022 työryhmän valmistelemaan lapsen elatuksesta annetun lain pohjalta oikeusministeriön vuonna 2007 julkaisemaa ohjetta *Ohje lapsen elatusavun suuruuden arvioimiseksi* (OM 2007:2) täydentävän ehdotuksen näkökohdista, joita olisi otettava huomioon määritettäessä vuoroasuvan lapsen elatuksen suuruutta. Työryhmän tuli kuulla keskeisiä etujärjestöjä ja muita asiantuntijatahoja.

Oikeusministeriö nimitti työryhmän puheenjohtajaksi lainsäädäntöneuvos Outi Kemppaisen oikeusministeriöstä, sen jäseniksi sosiaalineuvos Marjo Maljan sosiaali- ja terveystoiminnasta, kärkeäntuomari Juho Heiskalan Itä-Uudenmaan kärjäoikeudesta, kärjäntuomari Tanja Pohjolan Oulun kärjäoikeudesta, lastenvalvoja Timo Patrikan Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalta, lastenvalvoja Jaakko Antilan Tampereen kaupungin perheoikeudellisista palveluista, asianajaja Lotta Kroneldin Suomen Asianajajaliiton edustajana ja sen sihteeriksi tutkija Aleks Heikkilän oikeusministeriöstä.

Työryhmän toimikausi oli 15.6.2022-31.1.2023. Työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa.

Työryhmä järjesti tilaisuuden keskeisten etujärjestöjen ja muiden asiantuntijatahojen kuulemiseksi valmistelemistaan luonnoksista 14. joulukuuta 2022. Kuulemistilaisuuteen osallistuvat johtava lastenvalvoja Hanna Pantsu Espoon sosiaali- ja terveystoimesta, lastenvalvoja Anneli Mero Hämeenlinnan sosiaali- ja terveystoimesta, lastenvalvoja Mia Penttilä Peruspalvelukuntayhtymä Kalliosta, johtava lastenvalvoja Saija Kivilompolo Rovaniemen sosiaali- ja terveystoimesta, hovioikeudenneuvos Tiina Nurmimäki Helsingin hovioikeudesta, kärjäntuomari Pekka Päivänsalo Helsingin kärjäoikeudesta, kärjäntuomari Pia Hansson-Anttonen Länsi-Uudenmaan kärjäoikeudesta, kärjäntuomari Vesa Toivanen Pirkanmaan kärjäoikeudesta, kärjäntuomari Sari Nevalainen Pohjois-Savon kärjäoikeudesta, juristi Johanna Silver Kansaneläkelaitoksesta, puheenjohtaja Ahti Hurmalainen Elatusvelvollisten liitto ry:stä, toiminnanjohtaja Kari Karanko Etävanhempien liitto ry:stä, puheenjohtaja Petri Guiland Isät lasten asialla ry:stä, lastenvalvoja Katri Hyytiä Lastenvalvojat ry:stä, johtava asiantuntija Anna Moring Monimuotoiset perheet ry:stä ja toiminnanjohtaja Heljä Sairisalo Yhden vanhemman perheiden liitto ry:stä. Lisäksi työryhmä kuuli erikseen elatustukeen liittyvästä ohjeluonnoksesta hallitussihteerin Annika Juurikkoa sosiaali- ja terveystoiminnasta sekä Kansaneläkelaitoksen edustajia (etuuspäällikkö Johanna Aholainen, juristi Thea Järvenpää, juristi Rita Lääkkölä ja juristi Johanna Silver).

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti valmistellut ehdotuksen siitä, millä tavoin vuo-
roasuvan lapsen elatusavun suuruutta tulisi arvioida.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa vuoden 2007 ohjetta täydentävän ehdotuk-
sensa kunnioittavasti oikeusministeriölle.

Helsingissä 3. päivänä helmikuuta 2023

Outi Kemppainen

Marjo Malja

Tanja Pohjola

Jaakko Antila

Alexi Heikkilä

Juho Heiskala

Timo Patrikka

Lotta Kroneld

Elatusapu vuoroasumistilanteessa

Työryhmän ehdotus

1 Täydentävän ohjeistuksen tausta ja tavoitteet

Elatusapua voidaan määrätä suoritettavaksi hyvinvointialueen vahvistamalla, vanhempien välisellä sopimuksella tai tuomioistuimen tuomiolla. Lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) säännökset elatusavun määräytymisperusteista ovat varsin yleispiirteiset. Erityisesti sosiaaliviranomaisten käytäntöjen yhtenäistämiseksi julkaistiin vuonna 2007 Ohje lapsen elatusavun suuruuden arvioimiseksi (OM 2007:2), jäljempänä *vuoden 2007 elatusapuohje tai ohje*¹. Ohje on oikeudelliselta luonteeltaan suositus. Ohjetta käytetään elatusavun suuruuden arvioimisessa apuna myös tuomioistuimissa (KKO 2010:37 ja KKO 2010:38).

Vuoden 2007 elatusapuohjeen laskelmat perustuvat lapsen tapaamisoikeutta koskevaan järjestelyyn ja vastuunjakoon, jonka mukaan lapsen kanssa asuva vanhempi vastaa lapsen elatukseen liittyvistä hankinnoista ja kustannuksista. Tapaava vanhempi puolestaan osallistuu kustannuksiin maksamalla rahamääräistä elatusapua ja huolehtimalla lapsen päivittäisistä elinkustannuksista luonapitoaikana. Tällaisella selkeällä vastuunjaolla on pyritty ehkäisemään riitaisuuksia siitä, onko toinen vanhempi tosiasiallisesti osallistunut esimerkiksi vaatemenojen kattamiseen. Käytössä olevat vuoden 2007 elatusapuohjeeseen perustuvat ns. elatusapulaskurit perustuvat tähän yksiselitteiseen vastuunjakoon.

Vuoden 2007 elatusapuohjeessa ei ole erikseen otettu huomioon vuoroasumista, joka on nykyään yksi mahdollinen lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983) tarkoitettu lapsen asumisjärjestely. Vuoroasuvan lapsen elatus toteutuu edellä kuvattuun tapaamisoikeustilanteeseen verrattuna toisella tavalla. Ensinnäkin vuoroasuvan lapsen molemmilla vanhemmilla on oltava lapsen asumiseen riittävät tilat ja arkipäivän edellyttämät varusteet. Lisäksi usein molemmat vanhemmat osallistuvat vuoroasuvan lapsen kustannuksiin esimerkiksi tekemällä vaate- ja muita hankintoja tai maksamalla lapsen harrastukseen liittyviä laskuja. Tämän vuoksi vuoden 2007

---

1 Vuoden 2007 elatusapuohje osoitteessa: <https://oikeusministerio.fi/usein-kysytyt-ja-julkaisuja>

elatusapuohjeen laskentaperiaatteet eivät kaikilta osin sovellu vuoroasuvan lapsen elatusavun määrittämiseen.

Tämän täydentävän ohjeen tavoitteena on yhtenäistää vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arviointiperiaatteita. Lisäksi annetaan ohje merkinnän tekemiseen elatustukea varten vuoroasumistilanteessa. Valtakunnallisesti yhtenäisillä arviointiperiaatteilla tuetaan lasten ja elatusvelvollisten yhdenvertaista kohtelua. Yhtenäisyys on myös tärkeää tapauksissa, joissa tarvitaan eri alueiden viranomaisten välistä yhteistyötä elatussopimuksen vahvistamiseksi.

Vuoden 2007 elatusapuohje ja siihen tässä esitetyt täydennykset on tarkoitettu apuvälineeksi vanhempien väliseen neuvotteluun ja lainmukaisen elatusavun suuruuden arvioimiseen.

2 Vuoroasuminen ja elatusavun määräytymisen lähtökohdat

2.1 Vuoroasumisen määritelmästä ja merkityksestä

Vuoroasumisella tarkoitetaan sitä, että lapsi asuu yhtä paljon tai lähes yhtä paljon kummankin vanhempansa luona. Vuoroasumisen ehdot määritellään tapauskohtaisesti samalla tavoin kuin tapaamisoikeudesta sovittaessa tai määrättäessä. Tieto vuoroasumisesta merkitään väestötietojärjestelmään.

Vuoroasuminen ja hyvin laaja tapaamisoikeus voivat käytännössä olla hyvin lähellä toisiaan. Kyse on lähtökohtaisesti vuoroasumisesta, jos lapsi viettää vähintään 40 prosenttia ajasta toisen vanhemman luona lomakaudet ja juhlapyhät mukaan lukien. Jos lapsen oleskelu toisen luona jää tätä vähäisemmäksi, kyse on yleensä tapaamisoikeudesta (HE 88/2018 vp s. 20, 42 ja 45).

Vuoroasumista koskevaan sopimukseen tai päätökseen on merkittävä tieto siitä, kumpi koti ilmoitetaan lapsen viralliseksi asuinpaikaksi väestötietojärjestelmään. Henkilön virallinen asuinpaikka määräytyy kotikuntalain (201/1994) perusteella ja päätöksen siitä tekee Digi- ja väestötietovirasto. Kotikuntalain perusajatuksena on kirjata väestötietojärjestelmään se, missä henkilö tosiasiallisesti asuu. Lapsella voi olla vain yksi kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka, vaikka hän tosiasiallisesti asuisi vuorotellen kummankin vanhempansa luona. Kotikuntalain mukaisella virallisella asuinpaikalla on vaikutusta monien lakisääteisten julkisten palveluiden kuten päivähoitopaikan, koulun ja terveydenhuollon määräytymiseen. Myös monet yhteiskunnan tuet ja palvelut suoritetaan perheelle sen mukaan, missä lapsen kotikuntalain mukainen asuinpaikka on².

Vuoroasuminen ei tarkoita samaa kuin yhteishuolto. Lapsen asuminen, tapaamisoikeus ja huoltomuoto ovat erillisiä asioita. Lapsen huollolla tarkoitetaan lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamista ja päätöksentekoa lapsen henkilökohtaisista asioista. Lapsen asumista koskevalla ratkaisulla puolestaan vahvistetaan oikeudellisesti sitovalla tavalla se, kenellä

---

2 Ks. selostus vuoroasumiseen liittyvästä sääntelystä julkaisussa Toimenpidesuunnitelma lainsäädännön ja toimintatapojen uudistamiseksi vuoroasuvien lasten tilanteissa, STM raportteja ja muistioita 2021:34, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163622>

on pääasiallinen vastuu lapsen tosiasiallisesta hoidosta. Vuorotellen vanhempinsa luona asuvan lapsen vanhemmat vastaavat lapsen hoidosta yhteisvastuullisesti.

2.2 Elatusavun määräytymisestä vuoroasumistilanteessa

Lapsen elatuksesta annetun lain mukaan lapsella on oikeus riittävään elatukseen. Se käsittää lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä näistä aiheutuvat kustannukset. Vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Elatusavusta tehtyä sopimusta vahvistaessaan viranomaisen on harkittava, voidaanko sopimusta pitää kohtuullisena ottaen huomioon lapsen oikeus riittävään elatukseen, vanhempien maksukyky sekä muut asiaan vaikuttavat seikat. Näitä elatusta koskevia säännöksiä sovelletaan sekä tapaamisoikeutta että vuoroasumista koskevissa tilanteissa (L lapsen elatuksesta 1-3, 8 ja 10 §).

Vuoroasuminen ei automaattisesti poista velvollisuutta maksaa elatusapua. Tämä on vahvistettu lapsen elatuksesta annetussa laissa, jonka mukaan vanhempi voidaan velvoittaa suorittamaan elatusapua mm. jos lapsi asuu vuorotellen hänen ja toisen vanhempansa tai muun huoltajan luona. Vuoroasumisessa kumpi tahansa vanhemmista voidaan velvoittaa suorittamaan elatusapua. Tältä osin tilanne on erilainen verrattuna tapaamisoikeusjärjestelyyn, jossa elatusapu voidaan vahvistaa vain sen vanhemman maksettavaksi, jonka luona lapsi ei asu (L lapsen elatuksesta, 4 §:n 2 ja 3 kohta).

3 Vuoden 2007 elatusapuohjeen soveltaminen vuoroasumistilanteessa

3.1 Aluksi

Vuoden 2007 elatusapuohjeessa selostetaan, mitkä eri tekijät otetaan huomioon lapsen elatuksen suuruutta arvioitaessa ja millä painoarvolla ne otetaan huomioon. Vuoden 2007 elatusapuohjeessa selostetut näkökohdat soveltuvat suurelta osin vuoroasumistilanteisiin, kun arvioidaan lapsen elatuksen tarvetta ja kummankin vanhemman elatuskykyä. Seuraavissa kohdissa on mainittu tekijät, joita on kuitenkin tarpeen käsitellä vuoden 2007 elatusapuohjeesta poikkeavalla tavalla vuoroasuvan lapsen elatuslaskelmaa tehtäessä tai joiden käsittelytapa vuoroasumistilanteessa on muutoin katsottu tarpeelliseksi ottaa esille. On myös huomattava, että vuoden 2007 elatusapuohjeeseen perustuvia elatusapulaskureita ei voi sellaisenaan käyttää vuoroasumistilanteessa, koska niiden taustaolettamana on kustannusten kohdistuminen pääasiassa vain toiselle vanhemmalle.

Lisäksi on huomioitava, että vuoroasuvan lapsen elatuslaskelmassa *ei tehdä luonapitovähennyksiä*. Vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisen luonapitovähennyksen tarkoituksena on huomioida ne lapsen päivittäiset välttämättömät elinkustannukset, erityisesti ruokakulut, jotka tapaavan vanhemman on vähintään suoritettava pitäessään lasta luonaan. Vuoroasumistilanteessa luonapitovähennyksen tekeminen ei ole perusteltua, koska vuoroasuvan lapsen yleiset kustannukset jaetaan laskelmassa molemmille vanhemmille. Näihin yleisiin kustannuksiin sisältyy luonapitovähennyksen tarkoittamat lapsen välttämättömät kustannukset sinä aikana, kun lapsi asuu vanhempansa luona.

3.2 Lapsen elatuksen tarpeen arvioiminen

3.2.1 Yleiset kustannukset

Vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaan lapsen elatuksen tarvetta arvioitaessa lapsen elatuksesta aiheutuvat kustannukset jaetaan kahteen luokkaan: yleisiin ja erityisiin kustannuksiin.

Yleisillä kustannuksilla tarkoitetaan sellaista lapsen peruskulutusta, johon kuuluvia hyödykkeitä kaikki tai lähes kaikki tiettyyn ikäryhmään kuuluvat lapset yleensä tarvitsevat elatukseensa. Tällaisia ovat muun muassa ravinto, vaatteet ja jalkineet, henkilökohtainen

hygieniä, puhelimesta ja tietokoneesta sekä niiden käytöstä aiheutuvat kulut, taskuraha sekä tavanomainen virkistys- ja harrastustoiminta (ohjeen s. 22-23 ja 58). Yleisten kustannusten rahamäärät ilmenevät suoraan ohjeesta ja niihin tehdään vuosittain indeksitarkistukset. Rahamäärät perustuvat kulutustutkimuksiin, joiden mukaan lapsen peruskulutuksen rakenne ja peruskulutukseen käytettävä rahamäärä riippuu voimakkaasti lapsen iästä. Erilaisten tutkimusten mukaan lapsen kuukausittaisesta peruskulutuksesta keskimäärin noin 49 % kohdistuu ravintokuluihin.

Vuoroasumistilanteessa lapsen elatuksen tarvetta laskettaessa käytetään vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisia, ikäryhmittäin määriteltyjä yleisten kustannusten rahamääriä indeksikorotukset huomioon ottaen.

Vanhempien keskinäistä elatusvastuuta jaettaessa lapsen yleiset kustannukset jaetaan lähtökohtaisesti puoliksi molemmille vanhemmille. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että vuoroasumisen tarkoittamassa laajassa asumisessa lapsen elatuksesta aiheutuu molemmissa kodeissa ruokakustannusten lisäksi yleisiin kustannuksiin sisältyviä muita kuluja.

Jos kuitenkin toinen vanhempi vastaa tosiasiallisesti suuremmasta osasta yleisiin kustannuksiin sisältyvistä hankinnoista ja kuluista, voidaan lapsen yleiset kustannukset jakaa laskelmassa vanhempien välille tosiasiallisen käytännön mukaisesti. Jos toinen vanhempi vastaa ainoastaan lapsen ruokaan ja henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvistä kuluista sinä aikana kun lapsi asuu tämän vanhempansa luona ja toinen vanhempi puolestaan huolehtii muista lapsen yleisistä kustannuksista, lapsen yleiset kustannukset voidaan jakaa vanhempien kesken esimerkiksi suhteessa 30/70 %.

3.2.2 Lapsen osuus asumiskustannuksista ja muut erityiset kustannukset

Vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaan lapsen elatuksesta aiheutuvat erityiskustannukset on selvitettävä tapauskohtaisesti. Ohjeen mukaisia erityiskustannuksia ovat mm. varhaiskasvatuskulut, koululaisen aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuvat kulut, koulutuskustannukset, erityisen harrastuksen kustannukset, vakuutusmaksut ja erityiset terveydenhoitokustannukset.

Osa lapsen kanssa asuvan vanhemman asumiskuluista johtuu siitä, että asunnossa tulee olla riittävät tilat lapselle. Vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaan tapaamisoikeustilanteessa lapsen elatuksesta aiheutuvina erityiskustannuksina otetaan huomioon myös lapsen osuus hänen kanssaan asuvan vanhemman asumiskustannuksista. Lapsen osuus asumiskustannuksista määräytyy kaavamaisesti tietyn prosenttiosuuden mukaisesti. (Ohjeen s. 8, 24, 38 ja 59)

Vuoroasumistilanteessa lapsen erityiset kustannukset otetaan huomioon lapsen elatuksen tarvetta laskettaessa vuoden 2007 elatusapuohjeessa mainituin edellytyksin sen vanhemman kuluina, joka ne maksaa.

Poikkeuksena on lapsen osuus asumiskustannuksista: vuoroasumistilanteessa lapsen asumiskustannuksiin jyvitetään lapsen osuus molempien vanhempien asumiskustannuksista. Lapsen osuutena otetaan huomioon kuitenkin vain puolet vuoden 2007 elatusapuohjeen taulukossa osoitetusta prosenttiosuudesta kummankin vanhemman osalta.

Menettely koskee kaikkia tilanteita vanhempien tulotasoista riippumatta. Jos vanhempien elatuskyvyt ja asumiskulut ovat suunnilleen samat, lapsen asumiskulujen jyvittämisellä, jyvittämisen määrällä tai jyvittämättä jättämisellä ei ole merkittävää vaikutusta elatusavun määrään. Jos sen sijaan vanhempien elatuskyvyissä on merkittävä ero, asumiskulujen huomioon ottamisella lapsen elatuksen tarpeessa turvataan riittävää elatusta lapselle.

Kaikkia tapauksia koskeva yhtenäisellä ohjeella vältetään tapauskohtainen ja lopputulokseltaan ennakoimaton arvio siitä, edellyttääkö vanhempien elatuskykyjen eroavuus ja sen taustalla olevat tekijät asumiskustannusten huomioon ottamista juuri kyseisen lapsen tarvetta arvioitaessa.

Lapsen tarpeeseen lisättävä lapsen puolitettu prosenttiosuus kummankin vanhemmansa asumiskustannuksista merkitsee yhdenvertaista kohtelua suhteessa sellaisen lapsen elatuksen tarpeen määrittämiseen, joka asuu vain toisen vanhemmansa luona ja jonka elatuksen tarpeessa otetaan huomioon vuoden 2007 elatusapuohjeen mukainen täysi prosenttiosuus toisen vanhemman asumiskustannuksista. Tämän ohjeen mukaisella tavalla laskettuna lapsen elatuksen tarve ei asumiskulujen osalta myöskään muutu merkittävästi siirryttäessä vuoroasumisesta tapaamisoikeuteen tai päinvastoin.

3.2.3 Lapsilisä

Lapsilisälain (1992/776) mukainen lapsilisä voidaan maksaa kummalle tahansa vanhemmista vanhempien keskenään sopimin tavoin. Se voidaan maksaa vain toiselle vanhemmista.

Vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaan lapsilisä vähennetään lapsen elatuksen tarpeesta, koska lapsilisää maksetaan nimenomaisesti lapsen elatukseen. Yksinhuoltajakorotusta

ei kuitenkaan vähennetä, vaan se otetaan huomioon lapsen kanssa asuvan vanhemman tulona (ohjeen s. 9 ja 29).

Vuoroasumistilanteessa lapsilisää ja sen yksinhuoltajakorotusta käsitellään lapsen elatuksen tarvetta laskettaessa vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisesti: lapsilisä vähennetään suoraan lapsen elatuksen tarpeesta. Yksinhuoltajakorotusta ei kuitenkaan vähennetä, vaan se otetaan huomioon sen vanhemman tulona, jolle se maksetaan.

Jos vanhempien elatuskyvyt ovat lapsilisää lukuun ottamatta samalla tasolla ja jos kulut lapsesta jakautuvat vanhempien kesken tasan, tämän täydentävän ohjeen mukainen laskelma johtaa siihen, että lapsilisän saava vanhempi maksaa elatusapuna puolet lapsilisän määrästä.

3.3 Vanhempien elatuskyvyn arvioiminen

3.3.1 Asumiskulut

Lapsen elatuksesta annetun lain mukaan vanhempien elatuskyky arvioidaan vanhemman tulojen, ansiomahdollisuuksien ja varallisuuden perusteella. Elatuskyvyn vähennyksenä otetaan huomioon kohtuulliset kustannukset, jotka aiheutuvat vanhemman omasta elatustarpeesta ja hänen muusta elatusvastuustaan.

Vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaan (ohjeen s. 37 – 38) asumiskustannukset otetaan lähtökohtaisesti huomioon sen suuruusina kuin vanhempi niitä maksaa. Jos kuitenkin kustannukset ylittävät selvästi paikkakunnalla kohtuullisina pidettävien asumiskustannusten määrän, otetaan huomioon vain kohtuullisina pidettävät menot. Asunnon on oltava vanhemman ja hänen perheensä tarpeet huomioon ottaen kohtuullinen.

Edelleen ohjeen mukaan asumiskustannusten kohtuullisuutta arvioitaessa vertailuperusteena voidaan käyttää paikkakunnalla yleisesti vallitsevaa asumiskustannusten tasoa. Lisäksi voidaan kiinnittää huomiota myös yksittäistapauksessa vallitseviin erityisiin seikkoihin. Jonkin verran kohtuullista tarvetta suuremmastakin asunnosta aiheutuvat kustannukset voidaan ottaa kokonaisuudessaan huomioon, jos olemassa oleva asunto takaa pitkäaikaisen asumisen ja asunnon säilyttäminen on perusteltua esimerkiksi sen vuoksi, että asunnon sijainti suhteessa työpaikkaan, kouluun tai päiväkotiin on edullinen. Myös tilanteissa, jossa lapset jäävät vanhemman kanssa asumaan vanhempien entiseen yhteiseen asuntoon, asumiskustannuksia voidaan usein pitää kohtuullisina, vaikka ne jonkin verran ylittäisivätkin paikkakunnalla tavanomaisena pidettävän kustannustason.

Edellä mainitut vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaiset periaatteet soveltuvat myös vuoroasumistilanteeseen. Vanhempien elatuskykyä laskettaessa vähennyksenä otetaan huomioon molempien vanhempien osalta kohtuulliset asumiskustannukset. Vanhemman asumiskustannusten kohtuullisuutta harkittaessa otetaan huomioon vuoroasuvan lapsen aiheuttama tilan tarve.

Edellä 3.2.2 jakson mukaisesti laskettu lapsen kustannuksiin siirretty lapsen osuus vanhempiensa asumiskustannuksista vähennetään kyseisen vanhemman asumiskustannuksista.

3.3.2 Vanhemman muu elatusvastuu

Vuoden 2007 elatusapuohjeessa on selostettu vanhemman muun elatusvastuun huomioon ottamista vanhemman elatuskykyä arvioitaessa. Vanhempi saa tehdä hänen kanssaan asuvien muiden lastensa osalta elatusvähennyksen. Elatusvähennyksen suuruuden laskemisessa käytetään lähtökohtana ohjeen mukaisten yleisten kustannusten määrää. Tästä vähennetään lapselle maksettavan elatusavun, elatustuen ja perhe-eläkkeen määrä. Jos vanhemman muualla asuvasta lapsesta on vahvistettu maksettavaksi elatusapua, vanhemman elatuskykyä laskettaessa otetaan huomioon hänen maksettavakseen vahvistetun elatusavun määrä.

Vanhemman elatuskykyyn vaikuttava elatusvelvollisuus suhteessa hänen muihin lapsiinsa voi koskea vuoroasuvaa lasta. Vuoroasuvasta lapsesta voidaan tehdä elatusvähennys vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisia periaatteita noudattaen.

Näin ollen, jos vanhemman luona vuoroasuvasta lapsesta ei ole vahvistettu maksettavaksi elatusapua, lapsesta tehdään yleisiä kustannuksia vastaava elatusvähennys. Ohjeen mukaisista yleisistä kustannuksista otetaan kuitenkin vuoroasuvan lapsen osalta huomioon vain puolet niistä yleisten kustannusten määrästä, joita vuoden 2007 elatusapuohjeessa on eri elatusvähennystilanteisiin liittyen selostettu. Tästä vähennetään lapselle maksettavan elatustuen määrä.

Jos vanhempi maksaa hänen luonaan vuoroasuvasta lapsesta elatusapua, otetaan elatusvähennyksenä huomioon lähtökohtaisesti elatusapu sen suuruusena kuin se on vahvistettu ja puolet lapsen yleisten kustannusten määrästä. Tästä summasta vähennetään lapselle maksettavan elatustuen määrä.

Ks. tarkemmin erilaisista elatusvähennyksiin liittyvistä tilanteista vuoden 2007 elatusapuohjeen s. 42-43 ja 46.

3.3.3 Lapsen kuljettamisesta aiheutuvat matkakustannukset

Vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaan lapsen tapaamisoikeuden toteuttamisesta aiheutuvat matkakustannukset otetaan huomioon sen vanhemman elatuskyvyn vähennyksenä, joka vastaa kustannuksista. Kustannukset otetaan huomioon halvimman tarkoituksenmukaisen matkustustavan käyttämisestä aiheutuvien kustannusten mukaisesti. Vähennyksen saa kuitenkin tehdä vain siltä osin kuin kustannusten määrä lasta kohden ylittää 100 euroa kuukaudessa. Vähennyksen enimmäismäärä on 100 euroa kuukaudessa lasta kohden (ohjeen s. 14, 44 ja 66).

Vuoroasumisesta tehtävän sopimuksen tai tuomioistuimen päätöksen yhteydessä voidaan tarvittaessa sopia tai määrätä myös siitä, miten vastuu vuoroasumisen toteuttamisesta aiheutuvista kuljetuksista tai matkakuluista jakautuu vanhempien kesken. (L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 7 b ja 9 a §) Lähtökohtana on se, että vanhemmat vastaavat kuljetuksista ja matkakustannuksista yhdessä. Jos kustannusten määrä on vähäinen, erillinen sopimus tai määräys kustannuksista ei yleensä ole tarpeen. Tarkoituksena on vahvistaa se, kumpi vanhemmista vastaa mistäkin asioista. Tämä sopimus ei sellaisenaan perusta täytäntöönpanokelpoista mak-suvelvollisuutta. (HE 88/2018 vp s. 47)

Vähäistä suuremmat kuljetus- ja matkakustannukset voidaan ottaa huomioon elatusapua vahvistettaessa vuoden 2007 elatusapuohjeessa esitetyllä tavalla sen vanhemman elatuskyvyn vähennyksenä, joka vastaa kustannuksista.

4 Viimekätinen kohtuullisuusarviointi

Lapsen elatuksesta annettu laki ja vuoden 2007 elatusapuohje velvoittavat viranomaisen tekemään viimekätisen kohtuullisuusarvioinnin. Vuoden 2007 elatusapuohjeessa todetaan, että ohje on laadittu lähinnä käytännössä yleisesti esiintyviä tyypillisiä tapauksia silmällä pitäen, eikä siinä ole voitu ottaa huomioon kaikkia yksittäistapauksissa esille tulevia elatusavun suuruutta harkittaessa mahdollisesti merkityksellisiä seikkoja. Siksi ohjeen mukaisesti tehdyn elatusapulaskelman lopputuloksen kohtuullisuus on lopuksi vielä erikseen arvioitava. Tässä viimekätisessä kohtuullisuusarvioinnissa voidaan ohjeen mukaan laskettuun elatusavun määrään tehdä sellainen harkinnanvarainen tarkistus, joka voi olosuhteiltaan tavanomaisesta poikkeavassa tapauksessa olla välttämätön, jotta elatusavun määrää ei vahvisteta kohtuuttoman suureksi tai pieneksi. (Ohjeen s. 15 ja 52)

Vuoroasuvan lapsen elatukseen vaikuttavat seikat ja olosuhteet ovat usein moninaisia. Sen vuoksi elatusavun vahvistaminen on vuoroasumistilanteessa korostetun tapauskohtaista ja viimekätinen kohtuullisuusarviointi on siten erityisen tärkeää.

5 Merkintä elatustukea varten

Lapsen elatuksen turvaamiseksi lapsella on elatustukilain (580/2008) nojalla oikeus elatustukeen tietyissä tilanteissa. Elatustuki maksetaan valtion varoista ja tuen toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos. Elatustukilaki on 1.4.2009 alkaen korvannut elatusturvalain (671/1998), jonka nojalla elatustuen toimeenpano oli aiemmin kuntien vastuulla.

Elatustukilain mukaan lapsella on oikeus elatustukeen mm. silloin, kun elatusapua ei ole vahvistettu maksettavaksi elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn vuoksi tai kun elatusapu on vahvistettu maksettavaksi täysimääräistä elatustukea pienempänä elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn vuoksi (6 §:n 2 ja 3 kohta). Elatustukilain esitöiden mukaan elatusvelvollisen elatuskykyä pidetään puutteellisena silloin, kun hänen arvioitu elatuskykynsä jää alle täysimääräisen elatustuen määrän. Esitöiden mukaan säännösten soveltaminen edellyttää, että elatusapua koskevassa tuomiossa tai sopimuksessa on mainittu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä (HE 49/2008 vp s. 23).

Vuoden 2007 elatusapuohteen mukaan elatusapusopimukseen tulee merkitä, johtuuko täysimääräistä pienempänä maksettavaksi vahvistetun elatusavun pienuus elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä vai muusta syystä. Ohjeen s. 52 -55 on selostettu esimerkein, miten puutteellinen elatuskyky merkitään tapaamisoikeustilanteessa. Arvio tehdään vertaamalla ohjeen mukaisesti laskettua elatusvelvollisen elatuskykyä täysimääräisen elatustuen määrään.

Vuoroasumistilanteessa vahvistettava elatusapu voi muita tilanteita useammin jäädä täysimääräisen elatustuen määrää pienemmäksi. Tämä johtuu siitä, että vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta aiheutuvista kuluista näissä tilanteissa usein rahamääräisenä vahvistettavan elatusavun sijasta tai lisäksi muulla tavoin.

Myös vuoroasuvan lapsen elatusavun vahvistamista koskevaan ratkaisuun on tärkeää merkitä se, johtuuko täysimääräisen elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä vai muusta syystä.

Vuoroasumistilanteessa kumpi tahansa vanhemmista voidaan velvoittaa suorittamaan elatusapua. Arvio elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä tehdään vuoroasumista koskevan elatusapulaskelman yhteydessä vertaamalla erikseen kummankin vanhemman elatuskykyä elatustuen täysimääräiseen määrään. Tässä

elatuskyvyn puutteellisuuden arviointia koskevassa laskelmassa kummankaan vanhemman asumiskuluista ei kuitenkaan vähennetä lapsen osuutta, vaan vanhempien asumiskulut otetaan huomioon kokonaisuudessaan. Elatuskyvyn puutteellisuuden arviointia koskevassa laskelmassa vanhemman elatuskyky jää siten pienemmäksi kuin vuoroasumiseen liittyvässä laskelmassa muutoin. Tällä tavoin laskelma on kuitenkin elatusvelvollisen kannalta kohtuullinen, sillä se vastaa tapaamisoikeuteen liittyvän elatusapuratkaisun yhteydessä tehtävää arviointia elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä.

Kun elatusapu vahvistetaan vuoroasumistilanteessa elatustuen täyttä määrää pienempänä, ratkaisuun merkitään tämän johtuvan elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä seuraavassa tilanteessa: kummankin elatusvelvollisen elatuskyky erikseen arvioituina on pienempi kuin täysimääräinen elatustuki, kun elatusvelvollisen elatuskyvystä ei ole vähennetty lapsen osuutta asumiskuluista. Jos toisen tai molempien vanhempien elatuskyky on näin laskettuna täysimääräistä elatustukea suurempi, elatustukea pienemmäksi vahvistetun elatusavun määrä johtuu muusta syystä. (Katso esimerkit jäljempänä.)

6 Vuoroasuvan lapsen elatukseen liittyvä laskelma

Laskelman tavoitteena on lapsen elatuksesta aiheutuvien kulujen (eli lapsen elatuksen tarpeen) jakaminen vanhempien kesken heidän elatuskykijensä mukaisessa suhteessa. Laskelmassa otetaan huomioon kummankin vanhemman mahdollisesti erikseen suorittamat lapsen elatuksesta johtuvat kustannukset.

Maksettavaksi vahvistettava elatusapu on lapsesta aiheutuvien kulujen tasaukseen tarvittava rahasuoritus, jotta lainmukainen vastuunjako toteutuu. Laskelman lopputuloksena saatavaa tasauksen määrää ja elatusvelvolliselle lapsesta aiheutuvien muiden kulujen yhteissummaa on verrattava elatusvelvollisen elatuskykyyn. Vahvistettavan elatusavun suuruus ei voi ylittää elatusvelvollisen elatuskykyä, kun otetaan huomioon lapsen elatuksesta vanhemmalle aiheutuvat kulut kokonaisuudessaan (ks. esimerkki 5).

Laskentaprosessin vaiheet:

1. Kulut vanhempi A:n luona (sisältäen puolet lapsen yleisistä kustannuksista)
Kulut vanhempi B:n luona (sisältäen puolet lapsen yleisistä kustannuksista)
2. Vanhemman A elatuskyky (euroa)
Vanhemman B elatuskyky (euroa)
3. Kummankin vanhemman suhteellinen osuus yhteenlasketusta elatuskyvystä (%)
4. Kummankin vanhemman osuus lapsen elatuksen tarpeesta euroina
5. Elatusapuna maksettava euromääräinen tasaus
6. Kohtuullisuusarviointi
7. Tarvittaessa merkintä elatustukea varten

Laskentaprosessin selostus:

1. Lasketaan **lapsesta molemmille vanhemmille aiheutuvat kulut eli lapsen elatuksen tarve** vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisesti ottaen kuitenkin huomioon edellä jaksossa 3 mainitut poikkeukset.

Lähtökohtaisesti yleiset kulut jaetaan puoliksi molemmille vanhemmille. Yleiset kulut voidaan jakaa vanhempien kesken myös siinä suhteessa kuin vanhemmat niitä tosiasiallisesti maksavat, esimerkiksi suhteessa 30/70 %.

Erityiset kulut jyvitetään vanhemmille sen mukaan, kumpi maksaa kustannukset (esim. varhaiskasvatuksesta, koululaisen aamu- ja iltapäivätoiminnasta tai huoltajien yhdessä sopimasta erityisestä harrastuksesta aiheutuvat kulut taikka erityiset terveydenhoitokustannukset).

2. Lasketaan kummankin **vanhemman elatuskyky (euroina)** vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisesti ottaen kuitenkin huomioon edellä jaksossa 3 mainitut poikkeukset.

3. Lasketaan kummankin **vanhemman suhteellinen osuus** vanhempien yhteenlasketusta elatuskyvystä:

A:n suhteellinen osuus $A:n \text{ elatuskyky} / (A:n + B:n \text{ elatuskyky}) \times 100 = AZ (\%)$

B:n suhteellinen osuus $B:n \text{ elatuskyky} / (A:n + B:n \text{ elatuskyky}) \times 100 = BZ (\%)$.

4. Lasketaan kummankin **vanhemman euromääräinen osuus** lapsen elatuksen tarpeen kattamisesta jakamalla lapsen elatuksen tarve edellä mainituilla prosenttiosuuksilla:

A:n osuus euroina   lapsen elatuksen tarve $\times AZ / 100 = E$ euroa

B:n osuus euroina   lapsen elatuksen tarve $\times BZ / 100 = F$ euroa

5. Lasketaan **elatusapuna maksettavan tasauksen määrä**, jotta kummankin vanhemman euromääräinen osuus lapsen elatuksen tarpeesta on laskelman mukainen. Elatusapuna vahvistettava tasaus ei voi ylittää maksajan elatuskykyä, kun tasauksen lisäksi otetaan huomioon lapsesta vanhemmalla olevien muiden kustannusten määrä (ks. esimerkki 5).

6. Tehdään lapsen elatuksesta annetun lain 8 §:ssä säädetty **kohtuullisuusharkinta** eli arvioidaan, onko lopputulos kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen kohtuullinen.

7. Tehdään tarvittaessa **merkintä elatustukea varten**: Jos vuoroasumistilanteessa elatusapu vahvistetaan täysimääräistä elatustukea pienempänä, ratkaisuun merkitään, joutuuko elatustukea pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä vai muusta syystä.

Arvio puutteellisesta elatuskyvystä vuoroasumistilanteessa: katso edellä jakso 5.

Huom! Kun arvioidaan puutteellista elatuskykyä, vanhempien elatuskykyä koskevissa laskelmissa ei oteta vähennyksenä huomioon lapsen osuutta asumiskuluista.

7 Esimerkkejä

ESIMERKKI 1 A

Kulut lapsesta (eli lapsen elatuksen tarve) 500 e jakautuvat vanhemmille A ja B seuraavasti:

Lapsen kuluihin sisältyy:	A	B
yleiset kustannukset	171 e	171 e
kummankin vanhemman asumiskuluista osuus, joka on puolet vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisesta prosenttiosuudesta	89,70 e	69 e
muut erityiset kustannukset	84,18 e	10 e
vähennyksenä lapsilisä	- 94,88 e	
Yhteensä	250 e	250 e

A:n elatuskyky :

nettotulot sisältäen myös lapsilisän yksihooltajakorotuksen	2 877,30 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 687 e
vähennyksenä asumiskulut, joista on vähennetty lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (780 e - 89,70 e ⇒)	- 690,30 e
Elatuskyky on	1 500 e

B:n elatuskyky :

nettotulot	2 218 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 687 e
lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (600 e - 69 e ⇒)	- 531 e
Elatuskyky on	1 000 e

Vanhempien elatuskykyjen mukainen vastuu lapsen elatuksesta jakautuu seuraavasti

A:n suhteellinen osuus: $1\,500\text{ e} / (1\,500\text{ e} + 1\,000\text{ e}) \times 100 = 60\%$

B:n suhteellinen osuus: $1\,000\text{ e} / (1\,500\text{ e} + 1\,000\text{ e}) \times 100 = 40\%$

A:n osuus euroina: $500\text{ e} \times 60 / 100 = 300\text{ e}$

B:n osuus euroine: $500\text{ e} \times 40 / 100 = 200\text{ e}$

eli A 60 % (300 e) ja B 40 % (200 e).

A maksaa elatusapuna 50 e. Näin A:n elatusvastuu on lopulta 250 e + 50 euron maksettu elatusapu eli 300 e ja B:n elatusvastuu 250 e – 50 euron saatu elatusapu eli 200 euroa.

Elatusavun määrä jää alle täysimääräisen elatustuen. Kummankin vanhemman elatuskyky laskettuna niin, että vanhemman asumiskuluista ei vähennetä lapsen osuutta asumiskuluista, ylittää täysimääräisen elatustuen määrän. Elatustuen määrää pienempi elatusapu johtuu siten muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä. (Ks. puutteellisen elatuskyvyn arvioinnista vuoroasumistilanteessa edellä jakso 5).

Merkintä elatustukea varten:

Johtuuko elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä: Ei

ESIMERKKI 1 B

B:n elatuskyvyn noustessa 1500 euroon vanhempien elatuskykyjen mukainen vastuu lapsen elatuksesta jakautuu seuraavasti: A 50 % (250 e) ja B 50 % (250 e). Kulut jakautuvat valmiiksi elatuskykyjen mukaisesti, joten laskennallinen elatusapu on 0 e.

ESIMERKKI 2

Kulut lapsesta (eli lapsen elatuksen tarve) 410,70 e jakautuvat vanhemmille A ja B seuraavasti:

	A	B
yleiset kustannukset	171 e	171 e
kummankin vanhemman asumiskuluista osuus, joka on puolet vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisesta prosenttiosuudesta	29 e	89,70 e
muut erityiset kustannukset	44,88 e	
vähennyksenä lapsilisä	- 94,88 e	
Yhteensä	150 e	260,70 e

A:n elatuskyky: :

nettotulot sisältäen myös yksinhuoltajakorotuksen	825 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 687 e
asumiskulut, joista on vähennetty lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (252,20 e - 29e =)	- 230,20 e
Elatuskyky on	- 92,20 e

B:n elatuskyky: :

nettotulot	2 377,30 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 687 e
asumiskulut, joista on vähennetty lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (780 e - 89,70 e =)	- 690,30 e
Elatuskyky on	1 000 e

Vanhempien elatuskykyjen mukainen vastuu lapsen elatuksesta jakautuu seuraavasti: A 0 % (0 euroa) ja B 100 % (410,70 euroa). B maksaa elatusapuna 150 euroa eli lapsesta A:lle aiheutuvat kustannukset.

Elatusavun määrä jää alle täysimääräisen elatustuen. Kun toisen vanhemman elatuskyky ylittää täysimääräisen elatustuen määrän (laskettuna niin, että hänen asumiskuluistaan ei vähennetä lapsen osuutta asumiskuluista), elatustukea pienempi elatusapu johtuu muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä.

Merkintä elatustukea varten:

Johtuuko elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä: Ei

ESIMERKKI 3

Kulut lapsesta (eli lapsen elatuksen tarve) 462,12 e jakautuvat vanhemmille A ja B seuraavasti:

	A	B
yleiset kustannukset	171 e	171 e
kummankin vanhemman asumiskuluista osuus, joka on puolet vuoden 2007 elatusapuhjeen mukaisesta prosenttiosuudesta	40 e	30 e
muut erityiset kustannukset	145 e	
vähennyksenä lapsilisä	- 94,88 e	
Yhteensä	261,12 e	201 e

A:n elatuskyky :

nettotulot sisältäen myös yksinhuoltajakorotuksen	825 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 650 e
asumiskulut, joista on vähennetty lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (350 e – 40 e=)	- 310 e
Elatuskyky on	- 135 e

B:n elatuskyky :

nettotulot	825 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 650 e
asumiskulut, joista on vähennetty lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (260 e -30 e=)	- 230 e
Elatuskyky on	- 55 e

Kummallakaan vanhemmalla ei ole elatuskykyä eli kummankin vanhemman elatuskyky on alempi kuin täysimääräinen elatustuki (laskettuna niin, että vanhemman asumiskuluista ei vähennetä lapsen osuutta asumiskuluista).

Jos elatusavun määräksi vahvistetaan 0 euroa, ratkaisuun tehdään merkintä elatustuen maksamista varten seuraavasti:

Merkintä elatustukea varten:

Johtuuko elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä: Kyllä

ESIMERKKI 4

Kulut lapsesta (eli lapsen elatuksen tarve) 460 e jakautuvat vanhemmille A ja B seuraavasti:

	A	B
yleiset kustannukset	171 e	171 e
kummankin vanhemman asumiskuluista osuus, joka on puolet vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaisesta prosenttiosuudesta	94,30 e	89 e
muut erityiset kustannukset	29,58 e	
vähennyksenä lapsilisä	- 94,88 e	
Yhteensä	200 e	260 e

A:n elatuskyky :

nettotulot sisältäen myös yksinhuoltajakorotuksen	1 493,30 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 687 e
asumiskulut, joista on vähennetty lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (820 e-94,30 e =)	- 725,70 e
Elatuskyky on	80,60 e

Elatuskyky asumiskulut kokonaisuudessaan huomioon ottaen (80,60 e-94,30 e =) -13,70 e

B:n elatuskyky :

nettotulot	1 525 e
vähennyksenä yleiset kustannukset	- 687 e
asumiskulut, joista on vähennetty lapsen osuuteen siirretty osuus asumiskuluista (11,5%) (260 e -30 e=)	684,90 e
Elatuskyky on	153,10 e

Elatuskyky asumiskulut kokonaisuudessaan huomioon ottaen (153,10 e-89 e =) 64,10 e

A ja B osallistuvat kumpikin koko elatuskyvyllään luonaan vuoroasuvan lapsen elatuksesta aiheutuviin kuluihin.

Kummankin vanhemman elatuskyky on pienempi kuin täysimääräinen elatustuki, kun elatuskyky lasketaan niin, että vanhemman asumiskuluista ei vähennetä lapsen osuutta asumiskuluista, eli vanhempien elatuskyvyt otetaan kokonaisuudessaan huomioon. Jos elatusavun määräksi vahvistetaan 0 euroa, ratkaisuun tehdään merkintä elatustuen maksamista varten seuraavasti:

Merkintä elatustukea varten:

Johtuuko elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä: Kyllä

ESIMERKKI 5

Kulut lapsesta (eli lapsen elatuksen tarve) on 600 euroa.

Kulut A:lla ovat yhteensä 300 euroa. Kulut B:llä ovat yhteensä 300 euroa.

A:n elatuskyky on 200 euroa. B:n elatuskyky on 350 euroa.

Laskennallisesti B:n pitäisi maksaa elatusapuna noin 82 euroa. Hänen omat kulunsa lapsesta ovat 300 euroa, joten kustannusten yhteissumma laskelman osoittaman tasauksen kanssa ylittäisi maksajan elatuskyvyn (350 e). Tasauksena maksettavan elatusavun määrä jää tämän vuoksi 50 euroon eli B:llä lapsesta olevat muut kulut (300 euroa) huomioon ottaen enintään B:n elatuskyvyn määrään asti.

Tässäkin tapauksessa elatusavun määrä jää täysimääräisen elatustuen määrää pienemmäksi. Kummankin vanhemman elatuskyky laskettuna niin, että vanhemman asumiskuluista ei vähennetä lapsen osuutta, ylittää täysimääräisen elatustuen määrän, joten elatustukea pienempi elatusapu johtuu muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä.

Merkintä elatustukea varten:

Johtuuko elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä: Ei

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-0990 (PDF)
ISBN 978-952-400-370-4 (PDF)